

کنگره هفتصدمین سال وفات "خواجه نصیرالدین طوسی" (1335ش)

در هفتم خرداد 1335، به مناسبت هفتصدمین سالگرد وفات اندیشمند و دانشور بزرگ جهان اسلام، خواجه نصیرالدین طوسی، کنگره بزرگداشتی در تهران برگزار شد...

در هفتم خرداد 1335، به مناسبت هفتصدمین سالگرد وفات اندیشمند و دانشور بزرگ جهان اسلام، خواجه نصیرالدین طوسی، کنگره بزرگداشتی در تهران برگزار شد و ابعاد گوناگون این شخصیت عظیم علمی مورد بررسی قرار گرفت. ما نیز در این مقال، به این بهانه به گوشه‌هایی از زندگی ایشان می‌پردازیم. ابوجعفر محمد بن محمد حسن طوسی معروف به نصیرالدین، استاد البشیر، محقق طوسی و خواجه در روز یازدهم جمادی‌الاول 597 ق در طوس به دنیا آمد. ایام کودکی او در طوس سپری شد و او در این زمان، مقدمات علوم را از پدر فاضلش فرا گرفت. در جوانی راهی نیشابور شد و از محضر بزرگان آن دیار همچون فریدالدین داماد نیشابوری و عطار نیشابوری استفاده‌های فراوان برد. محقق طوسی در طی سالیانتمادی به کسب دانش پرداخت و به مدارج والای علمی دست یافت. در زمان حضور او در عراق، واقعه هجوم سپاهیان مغول به ایران روی داد و او به ایران بازگشت تا حضورش کمکی برای دیگران باشد. خواجه نصیرالدین از آن پس به دعوت یکی از حاکمان فرقه اسماعیلیه به قهستان و سپس قلعه الموت در نزدیک قزوین رفت و نزدیک به 26 سال در این قلعه‌ها به سر برد، اما در این دوران، لحظه‌ای از تلاش علمی باز نایستاد و کتاب‌های متعددی به رشته تحریر درآورد. با هجوم مغولان و فروپاشی اسماعیلیان، خواجه درصدد برآمد تا به هر نحو ممکن، از خونریزی و ویرانگری قوم مغولان جلوگیری نماید. از اینرو با استفاده از موقعیت علمی خود، به هلاکوخان مغول نزدیک شد و پس از مدتی از مقریان درگاه آنان گردید. همچنین مقام علمی و ارزش فکری خواجه نصیرالدین موجب شد تا هلاکو او را در شمار بزرگان دانسته، نسبت به حفظ و حراست از جان وی کوشا باشد. خواجه نصیرالدین در طول سالیان بعد، به شهرها و کشورهای مختلفی مسافرت نمود و شاگردان فرهیخته‌ای را پرورش داد که علامه حلی، کمال الدین میثم بن علی بحرانی، سید رکن الدین استرآبادی و مجدالدین طوسی از آن جمله‌اند. وی همچنین با نفوذ خود مانع از قتل عام مردم و دانشمندان می‌گردید و در حفاظت از میراث عظیم اسلامی و علمی سعی زیادی نمود. خواجه نصیرالدین طوسی در علوم ریاضیات، فلسفه، کلام، اخلاق، ادبیات، هیئت و نجوم و... مهارتی بسزا داشت و آثار متعددی به وجود آورد که قواعدالعقاید، اخلاق ناصری، اوصاف الاشراف، اساس الاقتباس و زیج ایلخانی از آن جمله‌اند. وی سرانجام در 18 ذی‌عقده 673 ق در 76 سالگی جان به جان آفرین تسلیم کرد و در حرم حضرت امام موسی کاظم (ع) به خاک سپرده شد.